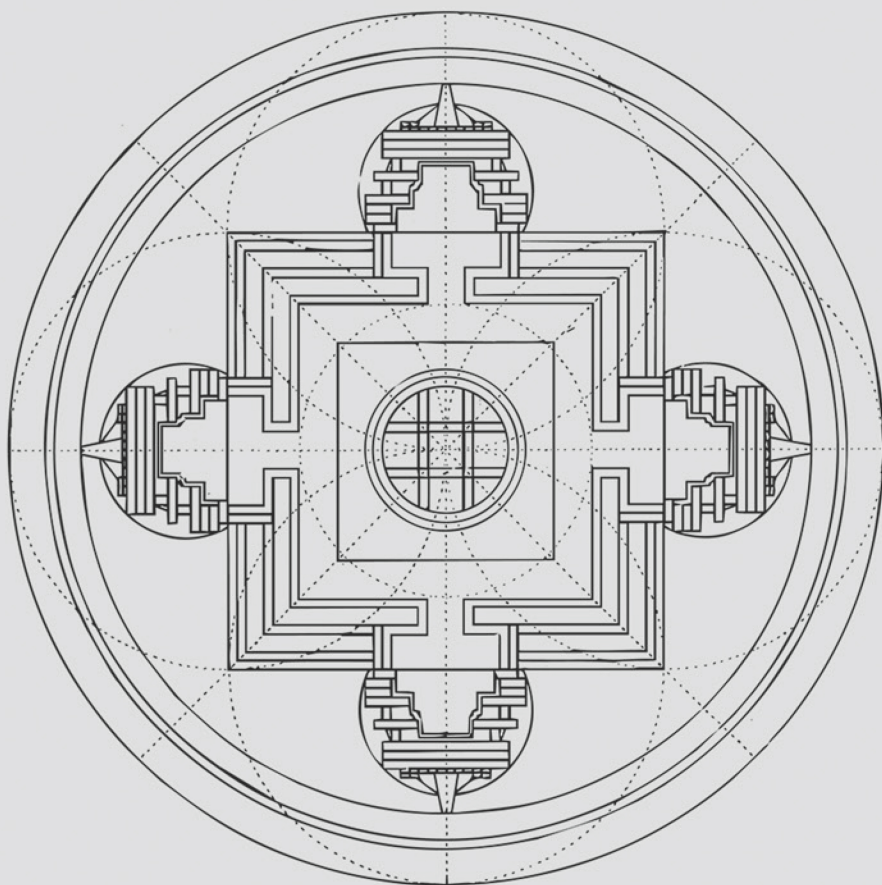


keréknyomok

2015/9. SZÁM ORIENTALISZTIKAI ÉS BUDDHOLÓGIAI FOLYÓIRAT



Tartalom

A szerkesztő megjegyzése	5	GIUSEPPE TUCCI A mandala, mint a reintegráció eszköze	91
VISSZAEMLEKEZÉSEK, TANULMÁNYOK, FORDÍTÁSOK		NARANCSIK GABRIELLA Jung mandalái és az Eranos köre	99
BETHLENFALVY GÉZA Horváth Z. Zoltán (1955–1996)	7	KELÉNYI BÉLA A Guhjaszamádzsza mandala méretarányai és megrajzolásának szakaszai	113
KICSI SÁNDOR ANDRÁS Horváth Zoliról	13	GELLE ZSÓKA Jolmó mandala	133
VÉGH JÓZSEF Horváth Z. Zoltán műveinek jegyzéke	16	KRITIKÁK, RECENZÍÓK	
VÉGH JÓZSEF Hit és tudás: Képzeletbeli beszélgetés Horváth Z. Zoltánnal	22	Agnieszka Helman-Ważny: The Archaeology of Tibetan Books	145
SZABÓ KRISZTINA – TÓTH ZSUZSANNA A megszabadulás ékköve – részlet 2.	36	Michael Henss: The Cultural Monuments of Tibet, I–II.	147
VÉGH JÓZSEF Nágárdzsuna Baráti levele	49	SUMMARIES IN ENGLISH	149
KELÉNYI BÉLA Az elmandalásított világ	78	E SZÁMUNK SZERZŐI	

VÉGH JÓZSEF

Horváth Z. Zoltán műveinek jegyzéke

Disszertáció:

HORVÁTH 1982. *A Bölcsesség megtestesülése a tibeti buddhizmus irodalmában* (A „Mañjuśrī-nāma-saṃgīti”, meg ahogyan azt Candragomin mester megmagyarázta) (385 oldal).

Tanulmányok:

HORVÁTH 1984. *Structure and Content of the Chad-ma rigs-pa'i gter. An epistemological treatise of Saskya Pandita*. Ligeti L. (szerk.), *Tibetan and Buddhist Studies. Commemorating the 200th Anniversary of the Birth of Alexander Csoma de Kőrös. Vol. 1.* Budapest: Akadémiai kiadó, 267–302.

HORVÁTH 1987b. A megmagyarázott fölfoghatatlan. In Adamik Lajos et al. (szerk.): *Mauzóleum*. Budapest: Bölcsész Index Centrál Könyvek, 19–26.

HORVÁTH 1988a. The Classification of Valid Logical Reasons in Terms of their own Nature (*ngo-bo*). In Uebach, H. – Panglung, J. L. (eds.): *Tibetan Studies*. München: Bayerische Akademie der Wissenschaften, 203–207.

HORVÁTH 1989a Horváth Z. Zoltán: Benedek professzorék átlagos parasztjai, avagy az agyafosztott béka (frog) kalandja a tibeti misztikával. In *Kapu*, II. évf., 1989 május, 72–85.

HORVÁTH 1989b. Klong-rdol's Classification of Valid Logical Reasons. In *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung.*, vols. 43, 1989, 391–397.

HORVÁTH 1990. A hit és tudás az indiai és tibeti ismeretelméletben. In Ecsedy Ildikó – Ferenczy Mária (szerk.): *Vallási hagyományok és kultúrák keresztútján*. (Történelem és Kultúra, 6.) MTA Orientalisztikai Munkaközösség, Budapest: Balassi, 46–57.

HORVÁTH 1992. Az összetett mulandóságról való tanítás. In Ecsedy Ildikó (szerk.): *Uray Géza emlékére*. (Történelem és Kultúra, 8.) MTA Orientalisztikai Munkaközösség, Budapest: Balassi, 69–78.

HORVÁTH 1993. Tibeti irodalom. In Szerdahelyi I. (szerk.): *Világirodalmi lexikon*, 15. köt. Taa–tz. Budapest: Akadémiai Kiadó, 487–490.

- HORVÁTH 1994. A szenvedés egyetemessége, Sgam-po-pa: Thar-rgyan. In Fehér Judit (szerk.): *Tibeti Buddhista Filozófia*. (Történelem és Kultúra, 11.) MTA Orientalisztikai Munkaközösség, Budapest: Balassi, 77–90.
- HORVÁTH 1995. A buddhista ismeretelmélet egyik részterülete: a következtetések tana. Sankaraszvámin: Bevezetés a logikába. (Njája-pravésa). In Fehér Judit – Horváth Zoltán (szerk.): *Buddhista logika*. (Történelem és Kultúra, 12.) MTA Orientalisztikai Munkaközösség, Budapest: Balassi, 79–106.

Fordítások:

- VARSÁVSZKIJ 1986. Varsavszkij, Anatolij: *Kezdetben voltak a legendák*. Fordította és az utószót írta Horváth Z. Zoltán. Budapest – Uzsgorod – Bratislava: Kozmosz – Kárpáti – Madách.
- HORVÁTH 1988b. Horváth Z. Zoltán: Andamán, bali, burját, dravida, dzsaina, eszkimó, ganda, indiai, indonéz, jakut, ket, maláj, mandzsu-tunguz, miao-jao, mon-khmer, paleoázsiai, protoindiai, sumér-akkád, szamojéd, szkíta, tangut, tibeti, tibeto-birmán, védikus címszavak. In Tokarev, Szergej A. (szerk.): *Mitológiai Enciklopédia*. 2 köt., Budapest: Gondolat.
- BAZARON 1998. Bazon, Elfert: *Tibeti medicina. A tibeti orvostudomány körvonalai*. Fordította Horváth Z. Zoltán és Nagy Zoltán. Budapest: Noran Könyvkiadó.
- ELIADE 1996 Eliade, Mircea: *A Jóga. Halhatatlanság és szabadság*, Budapest, 1996, Európa Kiadó.
- TENDZIN GYACO 2005 (1990) *Száműzetésben – szabadon. A tibeti Dalai Láma önéletírása*. Budapest: Írás Kiadó.

Recenzió:

- HORVÁTH 1987a Horváth Z. Zoltán: L. W. J. van der Kuijp (ed.), *Contributions to the Development of Tibetan Buddhist Epistemology. From the eleventh to the thirteenth century*. Alt- und Neu-Indische Studien, hrsg. vom Seminar für Kultur und Geschichte Indiens an der Universität Hamburg, 26, Franz Steiner Verlag GmbH, Wiesbaden, 1983, IX. and 330 pp. Book Review, in *Indo-Iranian Journal*, Vol. 30, part 4., 1987, 314–321.

Lektorálás:

- BAKONYI 1990. Bakonyi Péter: *Kalandok keleten*. Lektorálta Horváth Z. Zoltán és Fajcsák Györgyi. Budapest: Interart Alapítvány.

Horváth Z. Zoltán kéziratos hagyatéka
A Tan Kapuja Buddhista Főiskola Szakkönyvtárában
(fordítások, tibeti szöveg átírások stb.)

Horváth Z. Zoltán hagyatékának egy része, halála után 1997-ben került a TKBF Szakkönyvtárába. Ezek elsősorban orientalisztikai témájú könyvei voltak, amelyeket azonnal állományba vetünk, egyetemi jegyzetei, munkájához használt feljegyzései, kéziratai pedig dobozokba rendezve raktárba kerültek. Ezekről akkor csak egy lista készült, amelyet körbe küldtünk a Főiskola tanárainak, akik közül többen Horváth Z. Zoltán barátai vagy tanítványai voltak. A kéziratok közül azóta nem sikerült kiadni egyiket sem.

Horváth Z. Zoltán örökölte meg barátja, Szerb János (1951–1988) tibetológus hagyatékát. Aki nem közvetlenül ismerte őket, illetve nem járatos kutatási területeiken, nehezen tudja elkülöníteni kézzel vagy géppel átvírt tibeti szövegeiket. Az itt következő jegyzék összeállításához ezeket el kellett választanom egymástól, amiben elsősorban kézírásuk volt a segítségemre. Eközben fokozatosan tárultak fel előttem érdeklődési területeik, valamint hasonló, de sok tekintetben eltérő tudományos munkamódszereik. Ezeknek eredményei a következő szövegek: tibeti fadúcos nyomatok legépelt vagy kézzel átvírt tudományos latinbetűs átírásai, bibliográfiák, megjelent cikkek háttér anyagai, párhuzamos szanszkrit és tibeti szövegek. A címeket és a neveket gyakran rövidítve találtam, a listába csak a letisztázott, beazonosított szövegek kerültek.

A kéziratok különböző példányai, pl. Tucci mandala-könyvének fordítása, másokhoz is eljuthattak lektorálásra. Ezek felkutatása külön feladat. Horváth Z. Zoltán bibliográfiájának készítésekor sok ilyen szöveg nyomára bukkantunk, de több kérdés is felmerült. Tisztázásuk most nem lehetett ennek a bibliográfiái összeállításnak a tárgya. Továbbá szinte lehetetlen számba venni, vagy rendszerezni azokat a cédulákat és jegyzeteket, amelyeket a könyvekben, a kéziratok és a cikkek között találtunk. Ezek közül nem egy terminológiai, vagy rendszerező áttekintést jelent filozófiai fogalmakról, nyelvi jelenségekről.

FELDOLGOZOTT TIBETI VAGY SZANSZKRIT SZÖVEGEK

A-khu rinpoche in Lokesh [Chandra:] *Materials [for Tibetan Literature.]*. Írógéppel, Wylie-átírásban megjelenő tibeti nyelvű címlista. 21 p. Horváth Z. Zoltán kézírásos jegyzeteivel.

A-kyā yon'dzin Blo-gros-kyi gdon-tshig dbang-dor gral-ba'i me-long. Kézzel átvírt, mellékjeles tibeti szöveg, [számozatlan]. *The Collected Works of A-kyā Yongs 'dzin*. vol. 1. 515–526.

„*A-kyā rtags rigs* II. 510–[515]” feliratú füzetben, kézzel átvírt mellékjeles tibeti szöveg, 14 p. (Az eredeti fadúcos tibeti kiadás másolatával.)

- Candragomin: *Mañjuśrī-nāma-saṃgīti kommentárjának VI. fejezete, chos-kyi dbyings-kyi ye-shes*, kézzel átírt, mellékjeles tibeti szöveg, 101 p. („Candragomin komm. 42–101” feliratú füzetben.)
- lCang skya: *Sde-tshan gnyis-pa bzhugs-so. spyi rnam-par bzhag-pa; so-so'i rnam-par bzhag-pa'o*. Kézzel átírt, mellékjeles tibeti szöveg, 89 p. [65–97.] KHA: A vaibhásika és a szautrántika iskolákról. A füzet végén pótlapok 79–89.
- [Dharmakīrti:] *Tshad-ma rnam-'grel sogs gtan-tshigs rig-pa-la byung-ba'i ming-gi grangs bzhugs so*// Wylie-átírású tibeti szöveg, korrektúrázott angol fordítással, 21 p.
- sGam po pa: [*Thar-pa rin-po-che'i 'phreng-ba*]. Kézzel átírt tibeti szövegek, mellékjeles átírásban, magyar fordítás nélkül. 1. I–III (fol. 1a.–19a.; 1–35. p.) 152 p.; 2. III/2. (79–119. p.) IV–V/1., 120–153. p. (fol. 19b.–38a.), 79–153. p.; 3. V/2–VI. 154–177–217. p. (fol. 38a.–43b.–52b.); 4. VII–VIII. 218–240–272 (fol. 52b.–58b.–67b.).
- 'Jam-mgon Kong-sprul's (1813–1899) *Encyclopedia of Indo-Tib[etan] Culture*. Vol. I. IV.16B: Epistemology & Dialectics 1. kézírással 2. gépiratban letisztázva, 3. folytatás kézírással, mellékjeles átírásban, 14; 5; 9 p. [557–563]
- Klong-rdol bla-ma Ngag-dbang Blo-bzang: *Tshad-ma rnam-'grel sogs gtan-tshigs rig-pa-las byung-ba'i ming grags*. Kézzel átírt tibeti szöveg, mellékjeles átírásban, [számozatlan]. Szerk.: kun bde thang. pha kötet, ff. 660–712. HORVÁTH 1989b cikkhez tartozó tibeti szövegek.
- Mi-pham: *mKhas 'jug*. Részletek egy „Mi-pham TMRG komm.” feliratú borítékban, átírt tibeti szöveg, 30 p. (yul, mtshan nyid, don bsdu.)
- MNS: *'Phags-pa'i 'jam-dpal-gyi mchan yang-dag-par brjod-pa*. Kézirat, szanszkrit-tibeti átírt szöveg, oldalszámozás nélkül. (Az MTA könyvtárában található Collected Works of Klong rdol bla ma fadúcos kiadása alapján.)
- MNS – Candragomin: [*Mañjuśrī-nāma-saṃgīti*] – *'Phags-pa'i 'jam-dpal-gyi mchan zang-dag-par brjod-pa'i rgya-cher 'grel-pa*. A kommentár átírt szövege, oldalszámok nélkül.
- Nāgārjuna: *Mūlamadhyamakakārikā*, II. fejezet, *Gata-āgata parīkṣā*, 25 p., jegyzetekkel kiegészített fordítás (A/5) 15 p., kézzel, mellékjelesen átírva, szanszkrit és tibeti szöveg [számozatlan].
- Nāgārjuna: *Mūlamadhyamakakārikā*. Tibeti-szanszkrit, gépirat, számozatlan oldalakkal, váltakozva beragasztott angol, német, francia fordítással, I–IX. fejezet, gyorsfűzőben lefűzve. X. fejezettől XXVI. fejezet bécsi irattartó dobozban.
- Sa-pan (1) – Glo-bo mkhas-chen (2): *mKhas-pa'i 'jug-pa'i sgo*. (1) részlet és kommentár (2) kézirat, (1) 11–27. p. (2) 60b3–83b3. [Pekingi 1981-es kiadás.] A borítón megjegyzés: glo bo mkhan chen kommentárjának fordítása: Jackson II, 530–532.]

Saskya Pandita: *Tshad-ma rigs-pa'i gter*, II. fejezet. Kézirat, mellékjelesen átírt tibeti szöveg, 172.2–177.1. p., A kötet végén a fejezetek kiadás-megfeleléseinek táblázata.

bSod-nams rtse-mo: *Chos-la 'jug-pa'i sgo* (1162), gépirat, számozatlan lapokkal.

FORDÍTÁSOK, TANULMÁNYOK

Dignāga: *Nyāyapraveśa*. 1. dévanágari, 2. kézzel átírt, 3. gépirat. 1. szanszkrit szöveg, 2. tibetivel együtt, 3. korrektúrázott magyar szöveg és szerkezeti vázlat, 20, 7, 19 p. [1.] ed. D. L. Tsultrim, Varanasi, Sans.[krit] Uni[versity] January 1968.

Dignāga: *Tshad-ma rigs-par 'jug-pa'i sgo zh(es) b(ya)-b(a)/ Slob-dpon Phyogs-glangs-kyis mdzad-pa dang gtan-tshigs-kyi de kho-na-nyid bstan-pa Je ta ris mdzad-pa bcas de tshan gnyis bzhugs so//* Kézzel átírt és írógépell, mellékjelesen átírt tibeti szöveg, jegyzetekkel, magyar fordítással, A/5-ös írólapokon, 8 p, 23 p, 22 p.

Horváth Z. Zoltán: *A buddhista ismeretelmélet egyik részterülete: a következtetések tana*. Korrektúrázott gépirat. 53 p.¹

Kong-sprul gSo-rig Yon-tan rGya-mtsho: *Shes-bya kun-khyab – Shes rab-tu gsal-ba: A tudnivalók megvilágítása*. Gépirat, tibeti-magyar szöveg, számozatlan lapokkal.²

Nāgārjuna: *Pratītyasamutpādaḥṛdayakārikā*, *Rten-cing 'brel-bar 'byung-ba'i snying-po'i tshig-le'ur byas-pa*. Írógéppel átírt, közte kézírással jegyzetlapokkal. Stencilezett tibeti szöveg, magyar fordítással, 19 p. Kiegészítés: Hamar Imre: Irodalomjegyzék a függő keletkezéshez (*rten-'brel*) 1 p.; a tibeti nyelvű kommentár mátrixnyomtatóval kinyomtatott szövege, vágatlan tekercspapír, kb. 50 cm.³

Scserbatszkij [Stcherbatsky]: *The Conception of the Buddhist Nirvāṇa*. Kézzel írt és gépell szöveg, magyar nyelven. 126 p. [Digitalizálva.]

¹ HORVÁTH 1995.

² Itt a kézzel írt megjegyzések és egyéb információk hiányában nem tudtam teljesen egyértelműen eldönteni, hogy ez a szöveg Szerb János vagy Horváth Z. Zoltán munkája. A téma alapján valószínűbbnek tartom, hogy ide sorolható.

³ A szövegnek megjelent egy magyar fordítása 2009-ben: Hamar Imre: Egy Nāgārjuna-mű a Csoma-gyűjteményben: A függő keletkezés. In Hamar Imre – Szilágyi Zsolt (szerk.): *Távol-keleti Tanulmányok* 2009/1, 27–42.

VEGYES ÖSSZEÁLLÍTÁS

A buddhista filozófia. Tanulmányok, tartalmi kivonatok, bibliográfiák és fordításrészletek a buddhizmus minden irányzatából, Buddhától Śāntarakṣitáig. Kézzel írva, részleteiben írógéppel letisztázva, korrektúrázva. A teljes kompiláció 558 oldal, ebből több mint a fele Horváth Z. Zoltán munkája, ebből fordítás:

- *Mūlapariyāya sutta* részlet, MN1.1–1.3.3. kézirat, 3 p;
- *Sabbāsava sutta* részlet, MN 1.2.1–2. kézirat, 3 p.
- *Pratītyasamutpādasūtram* (Frauw[allner] 29–43), gépirat, 4 p.
- *Prajñāpāramitā-hṛdaya-sūtra*. (Suzuki: Manual 26. p.) gépirat, 2 p.
- *Vajracchedika-sūtra*, részlet. Írógéppel írt szöveg, ami kézírással folytatódik, 8 p.
- *Laṅkāvatāra-sūtra*, részletek (XVIII, XIX, XXIV, XXVIII, XXXV, XXXVII), gépirat, 24 p.

Közöttük részletek Erich Frauwallner: *Die Philosophie des Buddhismus* és Edward Conze *Buddhist Thought in India*, valamint Mauritz Winternitz írásaiból a *Religionsgeschichtliches Lesebuch* című összeállításból.

RENDSZEREZETT NYELVI JEGYZETEK

Tibeti nyelvtan. A5-ös méretű jegyzetfüzetben, kézírással, oldalszámozás nélkül, 84 pontba szedve. (A címlap és az első oldalak hiányoznak. Valószínűleg egy modern tibeti nyelvtan kivonata.)

Ujgur nyelv. A5-ös, oldalszámozás nélküli, „Ujgur” feliratú füzet, teleírva, A4-es lapokkal, különböző méretű cédulákkal kipótolva. Átírt, latinbetűs szöveg (nem ujgur írás), valószínűleg egyetemi jegyzet.